

על אלופי הקהל להתאסף בבית הקהל, ולא בבית ראש הקהל או אחד מטובי העיר, אם לא שהדבר נחוץ, או שראש הקהל הוא זקן או חולה, כי אז הוא יכול לערוך את האסיפה בביתו. אשת ראש הקהל תצא בשעת הכינוס מהבית. (סעיף י"ב)

מקופת הקהל לא נותנים דבר לאורחים, רק לרבנים וחזנים מפורסמים, ואין נותנים לאורחים כאלה רק על פי גבאי צדקה ועל ידי קבלות מאלופי הקהל. (סעיף כ')

כל בני קהילתנו חייבים לנהוג בכבוד עם מנהיגי הקהילה. כמו כן חייבים להמתין בתפילת מעריב בערב שבת לראש הקהל, אם הוא עוסק באותה שעה בצורכי הקהילה. (סעיף כ"ו)

לאלופי הקהל יהיו שתי חותמות, יהודית וגרמנית. חותם אחד אצל ראש הקהל ואחד אצל ראשי הקהל. החותם צריך להיות מוכן בכל עת, שאם יהיו זקוקים לו יהיה במקום. (סעיף כ"ח)

מכתב הנמען לקהילה, חייב ראש הקהל לפותחו לפני אחד מטובי העיר, כדי שלא יתעורר החשד שהוא העלימו. (סעיף כ"ט)

מהוראות רבינו שמואל סלנט ל"ועד הכללי" בירושלים

יש לרשום כל פרוטה שנכנסת או יוצאת בפנקס מיוחד, בכדי שהכל יבוא בחשבון ולהוציא מלבם של המלעזים והמערערים.

כך נהג רבי שמואל סלנט בעצמו, שהיה רושם בפנקס את כל הכספים שהגיעו אליו, לאיזו מטרה, לידי מי, הכל. כך שאם תתעורר שאלה במשך הזמן מה נעשה עם הכסף, הכל רשום.

פעם ארע ששלחו סכום נכבד מארגנטינה עבור בית יתומים. לאחר תקופה, שמעו התורמים ממנהלי המוסד כי הכסף לא הגיע אליהם. שלחו שליח אל רבינו לשואלו. מיד הוציא פנקסיו, והראהו כתוב מדוייק מה נעשה בכסף.

אין לתת כסף לילדים שנשלחו על ידי הוריהם לקחת את כסף התמיכה שלהם, אפילו באו כמה ילדים יחדיו, והיה שוכר מבוגר על חשבון "ועד הכללי" שילווח את הילדים עם הכסף.

מעשה היה בבחור שיצא מדעתו. פנו אל רבינו בבקשה, שיש סגולה בדוקה שהובאה בספרים לרפואת חולים ובפרט חולה במחלת רוח אם ילון לילה אחד יחידי במערת אליהו, בחיפה. ביקשו שיורה למנהלי "ועד הכללי" לממן את הוצאות הנסיעה. ענה רבינו: אכן, הועד חייב לתמוך במקרים כאלה, אבל בלי פקודת הרופא אסור להוציא פרוטה מן העניים. ("אדרת שמואל")

"שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת - וישם את פרוכת המסך ויסך על ארון העדות כאשר צויה ה' את משה!"

שני מעשים בהלכות פרוכת - ממשה עד משה!

באחד מבתי הכנסת בארה"ב תלו על ארון הקודש פרוכת שהיא למעשה שתי פרוכות, עליהן היה רקום הפסוק: "אני אעביר", כשהאות ע' - חציה על הפרוכת הימנית וחציה על השמאלית.

נשאל מרן הגאון רבי משה פיינשטיין, מה יעשו בשבת?

השיב רבי משה: הנה אין בזה איסור, אבל מכל מקום יש אולי חשש קטן לדעת הלבוש, לכן לכתחילה בערב שבת ירחיקו מעט את שתיהן זו מזו. ובדיעבד, אם שכחו, אין לחוש כלל.

ובכלל, אין לעשות פרוכת כזו של שתי פרוכות אף בלא 'האותיות המחוברות', כי הוא שינוי ממנהג ישראל שמעולם היו עושים פרוכת אחת על כל רוחב הבנין, לכן גם בפרוכת שעושים בארון קודש עושים פרוכת אחת, ועליהם לחברם לפרוכת אחת! (שו"ת "אגרות משה" או"ח ח"ד מ' כ"ב)

בבית הכנסת לדרמן בבני ברק תרם אחד המתפללים פרוכת חדשה, בה הוזכרו שמותיהם של הוריו. הסתפק הגבאי, הר"ר משה כהן אם ניתן לתלותה, שהרי זה בית כנסת פרטי שנוסד מהונם של בני הזוג רבי יחיאל ורוחמה פראדל לדרמן.

הורה הגאון רבי גדליה נדל, שירקמו בתחתית הפרוכת "נודב לבית הכנסת שנוסד על ידי הנדיבה מרת רוחמה פראדל לדרמן", בזה הוזכר שמם ומותר. וכך עושים עד היום הזה! ("נר לשולחן שבת")

"ארחץ בנקיון כפי"

"ביד איתמר" - אע"פ שמשה ממונה על הכל, הוצרך למנות איתמר עימו, לפי שאין עושיין שררה על הציבור בפחות משנים. (דע"ז ל"ח כ"א)

מתוך "פנקס קהילת צעהלים"

כשדנים בנושא חשוב, כגון לקבל או להדיח רב, חזן או שוחט, או לקבל זר לתוך הקהילה, כמו כן לסגור חוזים שעד עתה לא היו קיימים וכיוצא באלה, יש לכנס את כל בני הקהילה ולא את הועד של "ח" אנשים בלבד". (סעיף ב')

כאשר ראשי הקהל רואים לנכון לערוך אסיפה לבני הקהילה, יכריזו בבית הכנסת שהיום על כולם להגיע לבית הקהל בשעה פלונית. ועל פי הכרזה זו לבד חייבים כל בני הקהילה להגיע בשעה היעודה. מי שלא בא לאסיפה צריך להסכים לכל דבר שהוחלט באסיפה ואינו יכול לבוא בטענות. (סעיף ד')

"ארחץ בנקיון כפי" - הכיור

"ורחצו ממנו" (מ"ד) כתב יונתן בן עוזיאל: 'ונסבין בנטלא ומקדשין מיניה ידיהם ורגליהם'. וכפי שנאמר "ארחץ בנקיון כפי" - המתפלל צריך לנקות ידיו במים, ומברך 'על נטילת ידים', או על שם הכלי שנקרא 'אנטיל' בלשון חכמים. או על שצריך להגביה ידיו אחר הנטילה, לשון "וינטלם וינשאם" (ספר חסידים נ"ח) ונהגו כל ישראל לקום בעלות השחר ולברך "על נטילת ידים", דומיא דכהן, שמקדש ידיו קודם העבודה. (רמב"ן ל' ט')

מקלחת וטבילה לפני התפילה בבוקר

אסור לאדם להתעסק בצרכיו עד שיתפלל תפילת שמונה עשרה של שחרית.

אף שתקנת עזרא בטלה, גם עתה יכולים להחמיר בטבילה זו. הנהוג לטבול קודם שחרית תבוא עליו ברכה. אך אם הדבר יגרום להפסיד תפילה בציבור, אין לו לטבול. (ערוה"ש ומשנ"ב פ"ח ב')

הגה"צ מקוידנוב חלק מאד על פסק זה. (משמרת שלום" ב, מנ"י ח"ד ס"א) אם מקפיד תמיד לטבול קודם התפילה כדי להתפלל בטהרה ואינו מחסיר אף פעם, יכול לטבול, אף שמפסיד תפילה בציבור. (תשובות והנהגות" ח"א ע"ט)

הרב רבי יהוסף שווארץ היה נזהר לטבול בכל יום לפני שחרית, וזמן מה אחרי בואו לעיר הקודש הכין מקווה בחצרו. (לוח א"י לנ"ז)

מותר להכנס למרחץ סמוך לשחרית, שלא גזרו אלא סמוך למנחה. (או"ח פ"ט ט"ז) מפני שרוב העם נכנסים ומתעכבים ויש לחוש שמא ישכח להתפלל עד שיעבור זמן תפילה. אבל בבוקר לא גזרו רבנן שמא יטרד וישכח, שכיון שאינו מצוי, הוא בעצמו נזכר שגם לו יש שינוי ברחיצת השחר ונזכר. (לבוש שם)

העיר מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך: לדברי הלבוש נראה כי בזמננו שכן רגילים להתרחץ בבוקר, מסתבר שאם יתרחץ בסבון יכנס גם באמבטיה וימשך, לכן המחמיר תבוא עליו ברכה. (פניני המאור" ח"ב עמ' תקפ"ט, "הליכות שלמה" ב' ח')

אף שמקילים להחשיב את הרחיצה כצורך התפילה, מכל מקום רחיצה בסבון הוי צורכי עצמו. גם הטובל במקווה שמקפידין שירחץ גופו במים קודם הטבילה, מכל מקום ראוי שלא ירחץ בסבון, שהרי אינם מקפידים אלא על רחיצה משום נקיות. (שם)

יש ללמד עליהם זכות, כיון שעיקר כניסתם למקווה היא לטבול טבילת טהרה, להתפלל בטהרת הגוף והנפש, אף שאין זה חיוב. ומה שרוחצים במקלחת, זה כדי להעביר את הלכלוך, וגם עצם עמידה במקלחת היא רחיצה ארעית, שרק ישיבה במים חמים בכל גופו היא רחיצה, ואין חשש שיבוא לידי ביטול תפילה. אבל פשוט שהמאריכים ברחיצה הוא דבר מגונה. (שו"ת "שבת הלוי" ח"ט א')

"לא היתה רוחו נוחה מאותם אנשים שהולכים למקווה לטבול בין בחול בין בשבת קודש, ושוהים שם שעה אחת או יותר, ומפספטים בדברי הבל וריק, פוליטיקה וכיוצא בזה.

ובפרט קודם התפילה בבוקר, לבלות את הזמן היקר שצריכים לקבל בו מלכות שמים בתפילה וקריאת שמע. רק צריך לטבול ולכוון איש לפי דרגתו, ויצא אדם לפועלו לעבודת הבורא!"

(האדמו"ר ממנוקסט - "דרכי חיים ושלום" סדר ע"ש שני')

לדון לכף זכות - מועשה בידידי, דרשן יקר פעם בעת הגיעו למקווה, ראה שאנשים מסתכלים עליו, מתבוננים ומחייכים... הסתכל על עצמו, אך לא מצא סיבה לצחוק... הסתכל שמאלה והנה זה מחייך מפה לפה, מסתכל מימנה והנה עוד אחד מחייך בזוית פיו... כאשר הוריד את הכיפה הבין... הוא חבש בטעות את הכיפה של ילדו הקטן, כיפה קטיפה יפה, פרחונית להפליא...

בעת שיצא ניגש אליו יהודי נכבד. חשב בלבו: 'נו, הוא בא להעיר על הכיפה, מה הוא רוצה ממני, מה עשיתי, הרי ברור שהתבלבלתי?!' אלא שהיהודי בא לבקש טובה, ביקש שיוציא אותו בברכת 'אשר יציר'. (נר לשולחן שבת')

"אלה פקודי המשכן - אמר משה יודע אני שישאל רוננים אחרי, התחיל משה לעשות חשבון עמהם... עמד ותמה היכן אלף שבע מאות שבעים וחמש... מיד האיר הקב"ה את עיניו, תלה עיניו וראה שהיו עשויים וויים לעמודים". (תנחומא)

רצה משה רבינו לקיים 'אלה פקודי המשכן' = 651 ועשה חשבון: "ארחץ בנקיון כפי" = 627 - ראה כי חסר לו... האיר ה' עיניו וראה את הווים - ווי' = 12 וו ברבים = 24 הרי לנו יחד 1651! (נר לשולחן שבת')

ציוות רבינו משה שיק הנקרא בשם המהר"ם שיק

'והנני מבקש מחילה מבני ביתי ובני עדתי ומכל ישראל אם פגעתי בכבודם, ואני מוחל לכל מי שחטא נגדי, הן בשוגג, הן במזיד, ולכל מי שלקח מביתי דבר שווה ממון. ואני מבקש גם כן שימחלו לי אם לקחתי משל אחרים בשוגג וחסר ידיעה. ומי שיש לו תביעה עלי, ישלמו לו מנכסי, על פי ראות עיני המורה, אפילו לפני משורת הדין'. (הקדמה לשו"ת מהר"ם שיק ח"א)

"השגחה פרטית" תרתי משמע!

'לפני מספר שנים גילינו שהמטפלת הזרה של סבתי גונבת ממנה. היא לקחה את כרטיס האשראי שלה, ומשכה באמצעותו כסף. איך התגלה הדבר? בסיעתא דשמיא!

סבתי היתה מוציאה מהכספומט כסף אך ורק בכפולות של חמש מאות. כך עשתה בקביעות, אף פעם לא שינתה ממנהגה... והנה כאשר החליטה יום אחד לעיין בדף החשבון מהבנק, ראתה שמופיעות בו שורות רבות המעידות כי הוצאו על ידה סכומי כסף של מאה ומאתיים שקלים. היא התפללה: 'איך הדבר הגיוני?! הרי אינני מוציאה אף פעם סכומים כאלו?!'

פנתה לילדיה. הם ביררו בבנק מה ארע. בדקו וראו כי הכסף הוצא בצורה תקינה. נפל חשדם על המטפלת. עקבו אחריה, ראו כי באותו הזמן בו אמם נחה את מנוחת הצהריים, המטפלת ניגשה לארנק, הוציאה את כרטיס האשראי, ואצה רצה לה לכספומט הסמוך. את המספר הסודי היא ידעה, שהרי היא מטפלת מסורה והיתה הולכת איתה תמיד לבנק...

הם המשיכו לעקוב אחריה, וגילו כי כל המשיכות היו בעת שנת הצהריים של אמם. התברר שבדרך זו הוציאה אלפי שקלים...

חסדי ה' שיש לה לפיליפינית ראש גוי, את מעשיה הסבירה: "חשבת שאם אוציא בכל פעם סכום קטן לא ישימו לב לזה..." אכן מאת ה' היתה זאת - אם היתה מוציאה בכפולות של חמש מאות לא היתה מתגלה הגניבה!" (נר לשולחן שבת" - יש"כ לנכד היקר)

עורך הדין ר' מרדכי עליאש היה קשור מאד לגאון מטעפליק. שבע פעמים בשנה, בימי הארציט המשפחותיים היה נותן לו שמונה עשרה לירות שטרלינג, והתכוון בכך לתמוך בו, כי ידע את עניותו ומשכורתו הזעומה שאי אפשר היה לחיות ממנה. אך הרב לא לקח מזה פרוטה, וחילק הכל לצדקה! (מבקשי תורה')

מתוך ציוותו של האדר"ת

'מאד מאד הייתי נזהר בממון זולתי, ואפילו של אינו בן בריתנו. לדוגמא ארשום מה שקרה לי בקיץ תרל"ה בעיר ריגה, לרפא מיחוש גרוני. הייתי אצל ד"ר פרטון, ונתתי לו רובל כסף. ואמר לי כי בפעם הראשונה שכרו שני רובל כסף, מפני עמלו הרב. והשבתי שלא ידעתי מזה, ולו ידעתי כי אז הבאתי מביתי, ולא האמין לי...'

לאחר זמן, כשכבר הייתי מוכן לשוב לביתי, הלכתי במיוחד אליו ונתתי לו את רובל כסף השני. הוא שכח לגמרי מי אני. הזכרתיו כי הייתי אצלו לפני שישה שבועות, וראיתי כי התפלל מאד על זה. ותודה לה' נתקדש שם ישראל על ידי לפניו ולפני בני ביתו, אשר נתפעלו מאיש אמונים כזה!' (נפש חוד" ל"א)